A woman with dark hair, wearing a black long-sleeved shirt and a silver bracelet, is working in a textile factory. She is standing at a green conveyor belt, handling various pieces of fabric, including a large red piece and a dark grey piece. The background shows blue structural elements of the factory and other workers in the distance.

MONITOR VAN DE DUURZAME ONTWIKKELING

DRIEMAANDELIJKS | NR 21 | ZOMER 2015

DOSSIER KRINGLOOPECONOMIE

INHOUD

Aandacht voor de kringloopeconomie	03
Vorst, eerste Brusselse gemeente die opteert voor ondergrondse inzamelcontainers	08
Een tweede leven voor bouwmaterialen	09
Nieuw leven voor Veeartsenijschool Anderlecht	13

Deze publicatie is de vrucht van samenwerking tussen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de vzw Vereniging van de Stad en de Gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Dit tijdschrift kan gedownload worden op www.vsgb.be.

Nr 2015/21 — zomer 2015

Redactie: Christophe Bourgois, Karim Boulmaiz, Virginie Detienne, Benoît Janssens, Philippe Mertens

Lay-out: Philippe Mertens

Vertaling: Liesbeth Vankelecom

Revisie: Philippe Mertens, Virginie Randaxhe

Coördinatie: Philippe Mertens - **Verantwoordelijke uitgever:** Corinne François

Adres: Aarlenstraat 53/4 - 1040 Brussel

Aandacht voor de kringlooeconomie

Sinds enkele jaren sluiten sociale-economieondernemingen zich aan bij de dynamiek van afvalvermindering via recuperatie, hergebruik en valorisering van materialen.

Hun doel is het grote publiek vertrouwd te maken met de reflex van recuperatie en win-win-samenwerkingsverbanden tot stand te brengen met de gemeenten. Waarom? Hoe? Met welk doel?

Wij geven het woord aan Ressources, de federatie van sociale-economiebedrijven, aan de hand van twee domeinen waar het hergebruik terrein wint: bouwmaterialen en textiel.

Wij richten ook de spots op twee boeiende initiatieven van lokale besturen: ondergrondse inzamelcontainers in Vorst en het hergebruik van bouwmaterialen in Anderlecht.

De kringloopeconomie wordt vaak genoemd als economisch model, dat erin bestaat cirkels tot stand te brengen voor het gebruik van producten en die zo kort mogelijk te houden.

Het doel is de milieu-impact zo laag mogelijk te houden en ernaar te streven dat het statuut van afval pas toegekend wordt als alle andere mogelijkheden uitgeput zijn.

Project als kern van duurzame ontwikkeling

De sociale-economie-ondernemingen zijn actief sinds enkele tientallen jaren en hebben de inzameling en recuperatie van gebruikt textiel ontwikkeld, om duurzame tewerkstelling aan te bieden voor laaggeschool-

den, om bij te dragen tot de verkleining van de afvalberg en om solidariteitsprojecten tot stand te brengen.

De impact van hun activiteiten is gunstig in de 3 domeinen van de duurzame ontwikkeling:

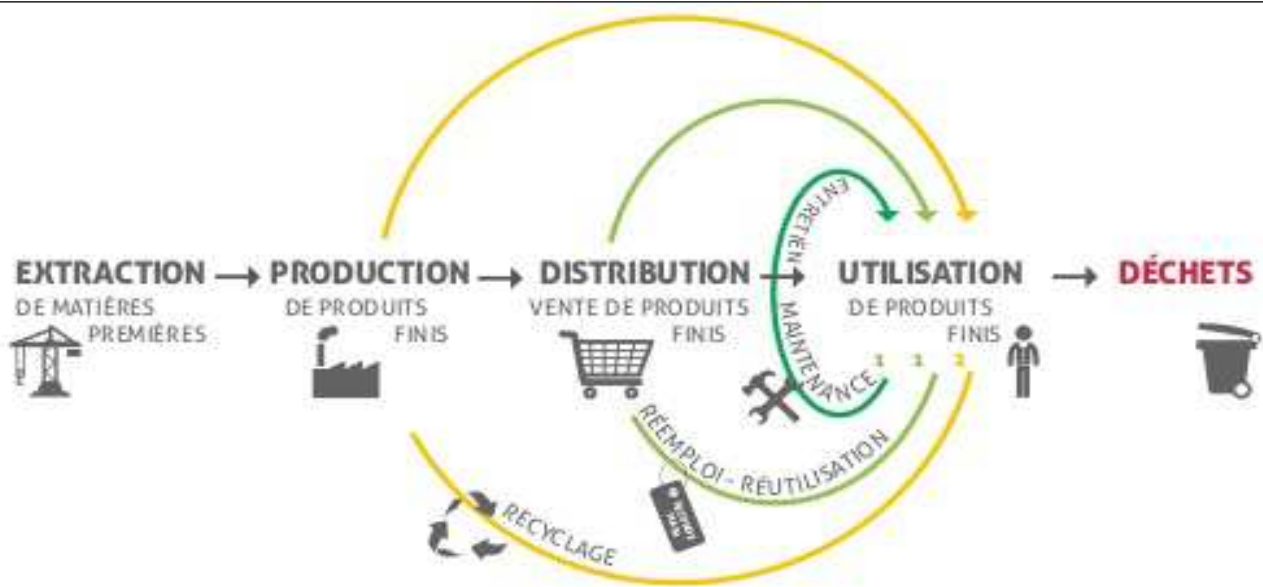
Milieu: 85 % van het ingezamelde textiel wordt hergebruikt, dus er wordt heel wat afval voorkomen.

Economisch: Inzameling, sortering en herwaardering creëert werk voor 600 personen, een vorming voor 400 personen en een activiteit voor zowat 500 vrijwilligers rond de inzameling, de sortering en de commercialisering van tweedehandsgoederen (*cijfers 2013 in VTE*).

Sociaal: De opbrengst komt ten goede aan solidariteitsprojecten (opvangthuizen voor daklozen, vorming voor laaggeschoolden, projecten rond ontwikkelingssamenwerking, ...). Tot slot bieden tweedehandswinkels de mogelijkheid om goedkope kleding op de kop te tikken.

Waarborgen voor de burgers

Tien jaar geleden werkten de sociale-economie-bedrijven uit de textielsector samen aan een project voor labeling: **Solid'R**. Het doel is de operatoren in de sociale economie te onderscheiden van de privésector, en de burgers de waarborg te bieden dat ethische principes nageleefd werden bij de verwerking van hun giften.

1: réutilisation des marchandises, réparation des marchandises, reconditionnement des marchandises, modernisation technologiques et commercialisation des produits

2: recyclage des matériaux

CIRCUITS COURTS

CIRCUITS MOYENS À LONGS

Deze ethische principes kaderen in een charter dat onder meer transparantie waarborgt in de bestemming van de fondsen. Dit systeem wordt geverifieerd door een zelfstandig organisme, Forum Ethibel.

Momenteel hebben 12 actoren, waarvan er 6 actief zijn in het Brusselse, het label Solid'R gekregen: Spullenhulp, Oxfam Solidarité, Oxfam Magasins du Monde, La Poudrière, Rouf - Centre d'Entraide de Jette et Terre.

Wat gebeurt er met het ingezamelde textiel?

Elk jaar wordt er in België 10 kg kleding per inwoner op de markt gebracht. Het netwerk van inzamelpunten van de sociale economie maakt het mogelijk ongeveer 60 % daarvan te recupereren, zijnde ongeveer 25.000 ton per jaar voor Brussel en Wallonië. Door te streven naar een maximaal hergebruik van textiel draagt Solid'R bij tot de verkleining van de afvalberg.

- 5 % hergebruik in België
- 55 % hergebruik bij export, vooral via partner-ngo's
- 25 % recyclage (doeken om af te drogen, op te vullen of te versnijden)

Dit onvermijdelijke aandeel van de inzameling van gebruikt textiel heeft een kostprijs voor het bedrijf, dat moet betalen om ervan af te geraken, vandaar het belang van de kwaliteit van de giften.

De operatoren Solid'R zijn bezig met de impact van hun

activiteiten in de landen van het Zuiden. Zij waken erover dat de export van tweedehandskledij een bron van ontwikkeling van lokale economische activiteit zou zijn. Daarom werken zij met lokale ngo's, om de distributieketen in de handen van de kansarme bevolking te leggen.

Oxfam-Solidarité werkt nauw samen met Oxfam International (Frip Ethique) en de vzw Terre werkt samen met de vzw Autre Terre, lid van de groep.

Een uitgebreid netwerk, voor een beter beheer van de openbare netheid

In de Brusselse gemeenten gebeurt de ophaling momenteel voornamelijk via een netwerk van 350 bovengrondse textielcontainers.

Wetende dat elke Brusselaar gemiddeld 10 kg textiel per jaar weggooit, bedraagt het potentieel dus 10.000 ton per jaar. Momenteel zamelt de sociale economie 4.000 ton in, dus iets minder dan de helft! Ook al bestaan er nog andere acties via privébedrijven, rommelmarkten, verkoop onder particulieren, toch blijft het potentieel aanzienlijk, wat aanmoedigt om te trachten nog beter te doen.

De inzamelbollen staan in alle wijken en men kan er terecht met kleding, schoenen, lederwaren en huishoudlinnen.

Het ideaal theoretisch aantal bollen in Brussel wordt geraamd op 1.000 stuks, om een zo goed mogelijke dienst te kunnen leveren. De ervaring toont

aan dat een uitgebreid containernetwerk een positieve invloed heeft op de problemen rond openbare netheid. Het doel is het bovengronds netwerk te behouden en nog uit te breiden. Nieuwe containers kunnen ondergrondse zijn, wat deels tegemoet komt aan de bekommernissen op het vlak van uitzicht en lawaaihinder. Vorst is de eerste Brusselse gemeente die het concept test (zie p. 8).

Bepaalde winkels aanvaarden ook giften, wat het netwerk van de kledingcontainers aanvult. Wat binnenkomt, wordt gecontroleerd, waardoor het hergebruik hoog ligt. 25 tweedehandswinkels geven textiel een nieuw leven in Brussel.

De sociale economie is bereid om te investeren in nieuwe infrastructuren, om hun aanwezigheid in het stadsbeeld te versterken. Zo wordt ook beantwoord aan de behoeften van de burgers en krijgen zij permanente diensten aangeboden. Daarom vraagt de sociale economie ook aan de overheid om het wettelijk kader van de textielinzameling te versterken.

De “groothandel” (inzameling van ongesorteerd textiel) trekt immers opportunisten of zelfs illegale operatoren aan, die soms verschijnen en verdwijnen volgens de schommelingen op de internationale markt. Leefmilieu, duurzame ontwikkeling, sociale innovatie en kringlooeconomie zijn allemaal bekommernissen van de gemeenten, die via

samenwerking met een Solid'R-partner duurzame en doeltreffende oplossingen kunnen bieden voor het beheer van gebruikt textiel.

Virginie Detienne
opdrachthouder 'textiel'
bij RESSOURCES

Expo & contact:

Aan de hand van 12 portretten toont deze tentoonstelling dat de antwoorden op de vraag “waarom een Solid'R gift doen?” heel uiteenlopend en interpellierend kunnen zijn. En u, hebt u al iets geschonken? Solid'R? Waarom? Nadenken, soms met humor, over de manier waarop we omgaan met oude spullen, dat is het doel van deze fototentoonstelling.

De federatie Ressources stelt de expo ter beschikking aan gemeenten die hun burgers willen sensibiliseren en ruimtes of evenementen willen animeren.

v.detienne@res-sources.be
tel. 081 390 710

10 redenen om te kiezen voor Solid'R voor de inzameling van gebruikt textiel

1. **Korte circuits.** De sector reikt innoverende oplossingen aan voor de verwerking van gebruikt textiel in korte circuits: een uitgebreid netwerk met containers, ophaling aan huis (min. 400 kg) of in winkels, naaiateliers en tweedehandswinkels om de cirkel rond te maken.
2. **Kringlooeconomie.** Het afval van de ene wordt een grondstof voor Solid'R.
3. **Creatie van lokale tewerkstelling.** De sector heeft veel ervaring in de tewerkstelling van kansengroepen. De ontwikkeling van activiteiten op het vlak van vorming en socioprofessionele inschakeling bestendigt jobs voor laaggeschoolden.
4. **Sociale banden.** De sector draagt bij tot de burgersamenleving, door vrijwilligers en burgers te betrekken bij participatieve activiteiten. Dergelijke activiteiten bevorderen solidariteitsprojecten voor kansarmen, zoals daklozen, eenoudergezinnen, geïsoleerden, ...
5. **Vorming ivm toekomstgerichte beroepen.** De sector brengt vormingen tot stand die een basiskennis aanreiken met betrekking tot de verwerking van afval.
6. **Bevordering van milieuvriendelijk gedrag.** Door tweedehandsmateriaal te gebruiken, verlengt de burger het leven van goederen en draagt hij bij tot de beperking van de afvalberg. Meer nog, door de aankoop van nieuwe goederen te voorkomen, verkleint men zijn ecologische voetafdruk, omdat men grondstoffen bespaart.
7. **Degelijke dienstverlening.** De logistiek draait goed, de sorteercentra zijn performant, het antwoord op de sociale economie is globaal en professioneel, in alle transparantie.
8. **Duurzame ontwikkeling.** De sector is partner van de openbare besturen, voor de ontwikkeling van de projecten die economische performance, milieuwinst en sociale impact combineren. Het ethisch label Solid'R waarborgt het ethisch gebruik van de goederen.
9. **Continuïteit / Duurzaamheid.** De sector is verankerd in het lokale landschap en permanent aanwezig bij de overheden en burgers, als instrument voor ontwikkeling voor de gemeenten, ongeacht de waarde van tweedehandse kleding op de internationale markten.
10. **Innovatie.** De sociale economie is bereid om tegemoet te komen aan de vragen van de partners en de burgers, door te innoveren in de inzamelmethodes, bv. door het gebruik van ondergrondse containers, die beter opgaan in het stadsbeeld.

Virginie Detienne

Vorst, eerste Brusselse gemeente die inzet op ondergrondse inzamelcontainers

Vier jaar geleden werd de eerste ondergrondse container in gebruik genomen voor de inzameling van gebruikt textiel in de gemeente Vorst. Deze test werd uitgevoerd door de gemeente en Spullenhulp, een onderneming met het Solid'R-label, met wie een overeenkomst ondertekend werd voor de inzameling van textiel in de gemeente. Na een evaluatie zal het project verruimd worden tot drie nieuwe sites in 2015.

“Om tegemoet te komen aan de klachten van omwonenden kwam het project met ondergrondse containers tot stand,” vertelt Laurence Simonart van de dienst Netheid van de gemeente Vorst. *“Ons doel is de beperking van visuele en lawaaihinder en het voorkomen van sluikstorten, vaak voorkomende problemen in de buurt van inzamelpunten.”*

Na enkele jaren is de balans positief en wordt het project uitgebreid. Zo krijgen we een mooier stadsbeeld, minder diefstallen in de containers en minder lawaai voor de omwonenden als de containers gevuld of geledigd worden. De ondergrondse container heeft een inhoud van 3,6 ton, tegenover 2 ton voor een klassieke container.

“Wat de openbare netheid betreft, is de balans gematigder. Wat de netheid van de sites vooral beïnvloedt, is de toegankelijkheid en de sociale controle. Aan andere gemeenten zou ik aanbevelen te opteren voor visueel open plekken, indien mogelijk met beperkte openingsuren, bv. de parking van een supermarkt. Dat is niet altijd gemakkelijk, omdat de plaatsen duur zijn en het in Brussel moeilijk is om vrije ruimten te vinden zonder ondergrondse kabels, water- of gasleidingen of riolering en dergelijke,” voegt Laurence Simonart toe.

In de gemeente Vorst zijn de operatoren voor de inzameling via ondergrondse containers eigenaar van hun installaties. Spullenhulp heeft dus geïnvesteerd in nieuwe infrastructuur en heeft een overeenkomst voor minstens 10 jaar, om de afschrijving mogelijk te maken.

Niets anders dan voordelen voor de omwonende, de gemeente en de operator!

De sociale-economiebedrijven moedigen de gemeenten aan om hun netwerk met inzamelpunten uit te breiden, met het oog op de bevordering van de openbare netheid, zowel met bovengrondse als ondergrondse containers. Die laatste vormen het onderwerp van een studie door Agentschap Net Brussel, dat zodra er ruimte beschikbaar is een derde container voorstelt voor de inzameling van textiel. De kosten worden gedragen door de inzameloperators (ondergrondse container 12.000 euro + plaatsing). De operatie is dus financieel neutraal voor de gemeente.

Virginie Detienne

Een tweede leven voor bouwmaterialen

De bouwsector maakt een revolutie door. Hoe zal de sector er in de toekomst uitzien? Op technologisch vlak winnen de ecologische materialen stilaan terrein en de bouwtechnieken worden ook steeds performanter. Tegelijk zien we ook dat – op een conceptueler niveau – volop over de woning van morgen gedroomd wordt. Piepkleine huizen

(“tiny house”), ecologische huizen die in één dag opgetrokken worden, en de inmiddels beroemde “earthships” ... het wordt moeilijk om te voorspellen hoe de huizen er in de toekomst zullen uitzien.

Hetzelfde geldt voor tertiaire gebouwen waar bepaalde projectleiders gerecycleerde en recycleerbare gebouwen voorstellen.

Worden de gebouwen van morgen in kit geleverd, in 3D geprint, moduleerbaar, transformeerbaar, demonteerbaar, transporteerbaar?

Dat is misschien niet het voornaamste. Naast de uitdagingen op energievlak is één van de grootste uitdagingen voor de bouwsector de enorme hoeveelheid afval die jaarlijks ge-

“Archiblox” is een mini-huis dat ontworpen werd door een Australische firma. Een dergelijk prefab-huisje worden opgebouwd in één dag en produceert meer energie dan het verbruikt.

produceerd wordt. In het Brussels Gewest gaat het om ongeveer 750.000 ton afval per jaar.

Door hergebruik in onze gewoontes te verankeren, bouwen we aan een wereld met minder afval, dus milieuvriendelijker en met meer oog voor mens en meer economisch resiliënt.

De in 3D geprinte huizen gaan bij voorbeeld perfect samen met gerecupereerde deuren of een vintage-lavabo.

Een beproefde methode, gedragen door nieuwe beroepen

De mens hergebruikt al lang bouwmaterialen. In het Peruviaanse Cuzco werden bepaalde koloniale gebouwen opgetrokken op funderingen van Inca-tempels.

Door de evolutie van de bouwtechnieken, de vele goedkope producten en tal van andere factoren is die

methode in onbruik geraakt. Behalve voor bouwmaterialen met hoge toegevoegde waarde, waarvoor er een netwerk van een honderdtal herverkopers bestaat.

Sinds enkele jaren zien we een nieuwe dynamiek ontstaan rond het hergebruik van bouwmaterialen.

Deze dynamiek krijgt weerklank over de hele wereld, maar ook bij ons.

Zo werden bij de renovatie van de brouwerij Belle-View door gemeente Sint-Jans-Molenbeek de bakstenen, dorpels in blauwe steen, deuren, ... ter plaatse hergebruikt. Bij de renovatie van de Anderlechtse Veeartsenijschool werden deuren, marmeren schoorsteenmantels en dergelijke op de tweedehandsmarkt gebracht.

Het hergebruik bestaat in de recuperatie van bouwmaterialen voor soortgelijk gebruik. Volgens die logica wordt een baksteen hergebruikt om bestaande muren op te knappen.

Soms gebeurt het hergebruik op een vernieuwende manier. Dat was bij voorbeeld het geval in het kader van de renovatie van het koninklijk atheneum Riva Bella in Eigenbrakel. Daar werd de verpakking van de structuurpalen van de school hergebruikt als gevelbekleding op het gelijkvloers.

De “Salsa box” is een voorbeeld van een “tiny house”, een huisje waarin men op een eenvoudige manier in een natuurlijk kader kan leven.

Deze nieuwe dynamiek wordt ook geconcretiseerd door nieuwe actoren, gespecialiseerd in dat domein. Enkele studie- en architectenbureaus verwerken kostbare knowhow. Structuren die zich toelagen op de recuperatie en doorverkoop van bouwmaterialen verschijnen op het Brussels grondgebied. En die zullen nog talrijker worden.

Bedrijven bieden diensten aan van selectieve afbraak, waarbij het gebouw “gestript” wordt en daarbij een optimale verwerking van de grondstoffen gewaarborgd wordt.

Op een werf met selectieve afbraak worden de verschillende afwerkings-elementen die afgebroken moeten worden, met gespecialiseerd werkmateriaal verwijderd en rechtstreeks naar de verwerking gebracht, zowel voor recyc-

“Earth-ship”, een autonoom en gerecycleerd huis. Het logische, rationele en ecologische design van de woning van de toekomst.

ge als hergebruik.

Alsmear meer sociale-economiebedrijven zijn actief in deze arbeidsintensieve sectoren. Deze sector biedt hun de mogelijkheid tot duurzame inschakeling in onze samenleving van mensen die buiten de arbeids-

markt stonden, en tezelfdertijd ook om tot 80 % van het bouwafval te recycleren.

Benoit Janssens

Dit pand uit het project van CODAH (Communauté de l'agglomération havraise) geldt als eerste “bio-source” gebouw: demonteerbaar en herstructureerbaar naar believen.

Gevelbekleding op basis van hergebruikte elementen bij de renovatie van het atheneum Riva Bella. Zo wordt het gebouw verbonden met de sporen uit zijn verleden, zelfs tot de met de passer getrokken lijnen toe. Een project van het architectenbureau Alain Richard.

Een voorbeeld van hergebruik van bakstenen: de renovatie van de brouwerij Belle-View. Een realisatie van architectenbureau L'Escaut.

Instrumenten om u te helpen bij uw eerste stapjes

Deze dynamiek wordt ondersteund door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, meer bepaald door Leefmilieu Brussel, aan de hand van de financiering van concrete projecten, zoals de website **opalis.be**, die alle verkopers van bouwmaterialen aangeeft die in België actief zijn.

De begeleiding die aangeboden wordt door **RESSOURCES** en **CCB-C** is een andere. Deze gratis dienst is bestemd voor de verschillende protagonisten in renovatie of afbraak: zij helpen om doelstellingen met betrekking tot hergebruik en recyclage vast te leggen en te bereiken. Deze begeleiding is gebaseerd op een gids die de eerste twee jaar van het project opgesteld werd.

Meer informatie op <http://res-sources.be> > Les projets > Matériaux de construction.

Door hun voorbeeldrol kunnen de gemeenten helpen bij de ontwikkeling van deze activiteitssector. Ieder project rond renovatie of afbraak is immers een gelegenheid om de thematiek van het afvalbeheer te bestuderen. Er kunnen goede resultaten bereikt worden door heel eenvoudige procedures in te voeren, zoals een voorafgaande audit.

Als uw gemeente gebruik wil maken van gratis begeleiding, kan u inlichtingen inwinnen bij b.janssens@res-sources.be.

Benoît Janssens
opdrachthouder bij de vzw RESSOURCES

Een nieuw leven voor de Veeartsenijschool in Anderlecht

Dit imposante gebouw werd ontworpen in 1910 door de architect Seroen. Het ligt aan het einde van de Herzieningslaan en bood tot in 1990 onderdak aan de studenten van de Luikse faculteit Veeartsenij.

Toen besliste de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen om het deels te beschermen.

De gemeente Anderlecht kocht het in 1999 en sinds-

dien ontstonden er heel wat projecten (hotel, eco-centrum, observatorium Polaris) maar die kwamen niet tot een goed einde, tot er in 2008 een nieuw project tot stand kwam: een ambitieus en transversaal project, met het oog op de herbestemming van de 2.400 m² tot een centrum voor groeiende bedrijven. Een manier om de economische activiteit en tewerkstelling in het centrum van Kuregem een duwtje in de rug te geven.

De voorbije decennia zag de

wijk immers inwoners vertrekken om verschillende redenen (economische crisis, ontruimde panden, onveiligheid).

Nu gaat alles weer de goede richting uit, maar Kuregem lijdt nog steeds onder de economische crisis die in de jaren '70 aanving. Onder de 20.000 inwoners heerst een werkloosheidsgraad tot 30 %. Een project dat werkgelegenheid creëert was dus meer dan welkom in deze buurt!

Bedrijvenhotel en conferentiecentrum

Zodra de renovatie afgerond zal zijn, zal het gebouw onderdak kunnen bieden aan jonge ondernemingen. Het project is een initiatief van de architectenbureaus Hasa, Blancquart en De Keyser, dat ruimte biedt voor zes individuele entiteiten (van telkens 200 m²), met gemeenschappelijke vergaderzalen, een ontspanningsruimte en fietsenstallingen.

Op de verdiepingen bevindt zich het conferentiecentrum met een zaal (180 plaatsen), een polyvalente ruimte waar tentoonstellingen kunnen plaatsvinden (200 m²), maar ook een restaurant en een bar.

Van meet af aan coördineert de gemeente het project via een begeleidingscomité met deskundigen.

De buurtbewoners werden geïnformeerd over de grote fasen van het project aan de hand van artikels in het gemeentelijk informatieblad. De omwonenden kregen ook een geleid bezoek, waarbij het project toegelicht werd.

Een goed voorbeeld

Het gemeentebestuur tracht er in meer dan één opzicht een voorbeeldwerf van te maken.

Het doel was de oude materialen zo goed mogelijk te recupereren en te valoriseren, maar ook de energie-

performance van het gebouw aanzienlijk te verbeteren.

Aangezien het een beschermd gebouw is, mag de renovatie niet te ingrijpend zijn, maar kan het wel op basis van “lage-energie”-normen (verwarming < 60 kWh/m²/jaar).

Na een voorbereidingsfase vorige lente begonnen de binnenwerken in september 2014.

In totaal zouden de werken 450 dagen duren.

De inhuldiging wordt dus verwacht in de loop van 2016.

Buitenrestaurant

Aangezien de gevel van het gebouw beschermd is, moet

de buitenrestauratie (2.000 m² gevel en 1.000 m² dak) bijzondere aandacht krijgen. Zo voorziet het programma van de werken in de voorbereiding of de vervanging van beschadigde gevelelementen (natuursteen en baksteen) en de restauratie van buitenschrijnwerk (ijzerwerk, houten en metalen lijsten).

De hele gevel moet schoongemaakt worden en krijgt een specifieke behandeling.

Wat het dak betreft, overweegt het bureau Arter de volledige restauratie van het dak: de dakstructuur in hout en staal, de leien, de zinken en loden elementen, maar ook de restauratie en terugplaat-sing van verlichting.

Binnenelementen behouden

Ook al is de binnenkant van het gebouw niet beschermd, toch wou de gemeente van in het begin bepaalde elementen met bijzondere erfgoedwaarde behouden.

Daarom besteedt het project bijzondere aandacht aan de renovatie en de restauratie van verschillende elementen, zoals de grote centrale trap met marmeren treden en smeedijzeren reling.

De mozaïekvloeren en sierlijsten aan de plafonds worden ook gevrijwaard.

Zo wordt de afbraak beperkt en is er minder nieuw materiaal vereist.

Een tweede leven voor gebruikte elementen en bouwmaterialen

In het kader van de duurzame dynamiek Agenda 21 werd een bijzonder initiatief ingezet met het oog op de beperking van het afval voortgebracht door het leegmaken en ontmantelen van het gebouw. Het principe van afvalpreventie wordt zo goed mogelijk toegepast door hergebruik van niet-bewaarde elementen.

De gemeente vroeg in dat kader advies aan de vzw Rotor, die het hergebruik van bouwmaterialen bevordert door de producenten van 'interessant' afval in contact te brengen met mogelijke hergebruikers

(www.opalis.be).

Om de dynamiek rond socio-professionele integratie te ondersteunen besliste het gemeentebestuur deze voorbereidende werken toe te vertrouwen aan bedrijven in de sociale economie. Via de vzw Ressources werden verschillende bedrijven aangesproken die actief zijn op dat terrein, en reeds vergelijkbare werken uitgevoerd hebben. Na afloop van een onderhandelingsprocedure zonder bekendmaking tussen drie firma's viel de keuze op de onderneming Retrimouse.

Een eerste fase bestond erin de losse voorwerpen uit het gebouw te halen. De faculteit Veeartsenij had er immers heel wat elementen achtergelaten zonder echte historische waarde. Die werden eruit gehaald, waarbij grondig gesorteerd werd door middel van verschillen-

de containers: papier en karton, hout, huishoudapparatuur, speciale producten zoals verfpotten en

brandblussers, ...

De tweede fase begon met een inventaris van de interessante elementen die niet behouden werden, waarbij soortgelijke materialen in loten samengebracht werden: binnendeuren gelijkvloers, binnendeuren eerste verdieping, zetels uit de zaal op de tweede verdieping, metalen meubilair uit de eerste verdieping.

De inventaris bevatte foto's ter illustratie, maar ook de beschikbare hoeveelheden (ramingen).

Na validering door de bevoegde architect werd dit document overgemaakt aan een reeks ondernemers die gespecialiseerd zijn in twee-

dehands bouwmaterialen. Er werden twee bezoeken georganiseerd, zodat de potentiële kopers met eigen ogen de kwaliteit, de kwantiteit en de staat van de aangeboden elementen konden vaststellen. Vervolgens konden zij een bod doen om één of meer loten aan te kopen. Die loten werden uiteraard toegewezen aan de hoogste bieder.

Op die manier werd een grote hoeveelheid materialen doorverkocht: marmeren schoorsteenmantels, een vijftigtal houten deuren, auditoriumzitjes en tientallen ventilatieroosters en metalen meubels (tafels, kasten, ...).

Na schoonmaak krijgen deze nobele elementen een nieuw leven, in België of zelfs in het buitenland. De montage en verwijdering werd georganiseerd en uitgevoerd door de aankopers, op hun eigen verantwoordelijkheid.

Vervolgens gingen de teams van Retrimouse over tot de derde fase van de voorbereidende werken, nl. de pre-afbraak van het gebouw via de verwijdering van vaste elementen, zoals houten deurstijlen en panelen, sanitair, zichtbare leidingen, kabels, ...

Opnieuw werden de niet-recupereerbare elementen grondig gesorteerd voor selectieve demontage van de materialen en inzameling in diverse containers vlak bij het gebouw. Zo vertrok hout, metaal, steenafval en glas rechtstreeks naar de geschikte recyclagekanalen.

Van de 55 ton afval dat Retrimouse uit het gebouw verwijderde, kon meer dan 80 % gerecycleerd worden, waardoor verspilling van materialen en energie voorkomen werd.

De doorverkoop van de materialen leverde een vrij bescheiden rechtstreekse ontvangst van 2.000 euro op.

Financiële winst was er uiteraard ook in de beperking van de kosten voor demontage en evacuatie van afval. De besparing die zo verkregen werd, wordt geraamd op 15 % van de totale kostprijs van de afbraak.

Het is een positieve ervaring waaruit de gemeente heel wat

geleerd heeft, dat benut zal worden bij toekomstige grote renovatieprojecten.

Karim Boulmaiz
(Dienst Stadsrenovatie) &
Christophe Bourgois
(Duurzame Ontwikkeling)

Elektronisch ... dus ook ecologisch!

Ons engagement voor duurzame ontwikkeling indachtig maar ook om papierverspilling tegen te gaan, verspreiden wij de Monitor van de Duurzame Ontwikkeling per e-mail.

Neem een abonnement!

Hebt u de Monitor van de Duurzame Ontwikkeling niet persoonlijk ontvangen?

Wenst u de volgende nummers te ontvangen? Geen probleem!

Neem een abonnement via de website van de Vereniging.

U kan het formulier invullen op www.vsgb.be > Publicaties

> Monitor van de Duurzame Ontwikkeling.

Download via onze website!

U kan de Monitor van de Duurzame Ontwikkeling tevens gratis downloaden op

www.vsgb.be > Publicaties > Monitor van de Duurzame Ontwikkeling.

Geen e-mailadres?

U hebt geen rechtstreekse toegang tot internet en wil de Monitor van de Duurzame Ontwikkeling toch ontvangen? Bel ons en we zullen samen een oplossing zoeken.

Contact

Dienst Duurzame Stad

Vereniging van de Stad en de Gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (VSGB)

Aarlenstraat 53 bus 4 - 1040 Brussel

Tel: 02 238 51 62 - Fax: 02 280 60 90

E-mail: philippe.mertens@avcb-vsgb.be

Bezoek aan de volkstuinjes van Etterbeek mei 2015

